

Remissvar från utbildningsnämnden, Köpings kommun

SOU 2024:81 – Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning

Sammanfattning

Utbildningsnämnden i Köpings kommun välkomnar initiativet att reformera lärarutbildningarna men ser behov av förbättringar på följande områden:

1. **Relationskompetens** behöver lyftas fram som en central och integrerad del av lärarutbildningarna, med tydligare vägledning och metodik för utveckling av denna kompetens.
2. **Artificiell intelligens (AI)** bör inkluderas i lärarutbildningarna för att möta de teknologiska krav som dagens och framtidens skolor ställer.
3. Politisk styrning av metodik, som exempelvis den föreslagna användningen av **strukturerad ljudning** vid läsinläring, bör ersättas av forskningsförankrade rekommendationer och respekt för lärarnas professionsfrihet.
4. **Starkare och tydligare koppling mellan kapitel 1 och 2** och kursplanernas kunskapsmål behövs i utbildningens innehåll.

Övergripande synpunkter

Utbildningsnämnden i Köpings kommun har under en tid arbetat för att stärka kopplingen mellan skolans verksamhet och de statliga styrdokument, särskilt läroplanens kapitel 1 och 2. Vi anser att lärarutbildningen behöver rusta studenter för att möta dessa mål, vilket kräver:

Relationskompetens: En stark och sammanhållen kultur som stödjer strukturen är avgörande för att våra gemensamma värderingar och arbetssätt ska leda till hög kvalitet i verksamheten. Detta är direkt kopplat till kapitel 1 och 2 i läroplanen, som betonar vikten av att skapa en trygg och stödjande lärmiljö där tillit, samhällsansvar och framtidstro främjas och blir en naturlig del av elevernas utveckling.

AI som pedagogiskt och administrativt verktyg: Inom Köpings kommuns utbildningsnämnd utbildas samtliga medarbetare redan nu inom AI-området och ambitionen är att kommande år utbilda elever samt att erbjuda utbildningen till samtliga vårdnadshavare. Att integrera AI i lärarutbildningarna kan stödja skolans uppdrag att främja elevers utveckling och lärande genom att erbjuda bättre

återkoppling och anpassade lärresurser, vilket är i linje med kapitel 1 och 2 i läroplanen samt med AI-kommissionens rapport.

Professionell frihet för lärare: Att ge lärare frihet att välja metoder baserade på vetenskaplig evidens och professionell bedömning är avgörande för att skapa en effektiv och stödjande lärmiljö, vilket är en del av skolans ansvar enligt kapitel 2 i läroplanen.

Synpunkter på enskilda förslag

Relationskompetens i examensmålen

Vi noterar att relationskompetens nämns i flera delar av examensmålen för lärarutbildningarna, exempelvis genom krav på kunskap om sociala relationer, konflikthantering och ledarskap. Dessa inslag är positiva, men utredningen saknar en övergripande strategi för hur relationskompetens ska utvecklas systematiskt under utbildningen.

Vi föreslår att relationskompetens lyfts fram som ett centralt tema i utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och ämnesdidaktiken. Detta skulle stärka lärares förmåga att skapa trygghet, bygga relationer och hantera klassrumssituationer, vilket forskning visar är avgörande för elevers lärande och välmående.

Artificiell intelligens (AI)

Utredningen nämner inte AI, vilket vi ser som en betydande brist. AI erbjuder stora möjligheter att förbättra undervisningen genom individualisering, förbättrad återkoppling och effektivisering av administrativa processer. AI-kommissionens rapport lyfter fram dessa möjligheter som centrala för framtidens skola, och vi anser att lärarutbildningarna bör rusta lärare för att använda dessa verktyg.

Vi föreslår att AI integreras i utbildningarna på flera nivåer:

- **Som pedagogiskt verktyg:** Lärare behöver utbildning i att använda AI för att skapa mer individanpassad undervisning.
- **För administrativa processer:** AI kan stödja analys av elevdata och effektivisera planeringsarbete.

Strukturerad ljudning och professionsfrihet

Vi ifrågasätter förslaget att föreskriva strukturerad ljudning som standardmetod för läsinläring. Att politiska beslut styr metodval riskerar att begränsa lärarnas möjligheter att anpassa undervisningen till elevernas behov.

Vi föreslår att lärarutbildningarna erbjuder en bred forskningsförankrad grund i läs- och skrivinlärning, där flera evidensbaserade metoder presenteras. Detta skulle stärka lärarnas kompetens och frihet att använda den metod som bäst passar elevgruppen.

Konsekvenser

Utredningen redogör för konsekvenserna av de föreslagna förändringarna i kapitel 20, där både positiva och negativa effekter lyfts fram för olika aktörer och intressenter. Köpings kommun har följande kommentarer:

1. Samhällsekonomiska konsekvenser

Utredningen bedömer att skärpta tillträdeskrav och en reformerad lärarutbildning kan leda till bättre förberedda och mer kompetenta lärare, vilket i sin tur förbättrar kvaliteten på undervisningen i skolan och bidrar till elevernas lärande och utveckling. Detta är en positiv effekt.

Däremot förväntas en initial brist på behöriga och legitimerade lärare, vilket kan leda till att fler obehöriga undervisare, särskilt i mindre kommuner. Utredningen påpekar att alternativa vägar till lärarexamen och legitimation måste stå öppna för obehöriga lärare som vill utbilda sig för behörighet och legitimation. Vi ser detta som en viktig åtgärd, men efterfrågar en tydligare plan för hur dessa alternativa vägar kan stärkas och göras mer tillgängliga, särskilt för individer som redan är verksamma i skolorna.

Ett sätt att stärka dessa alternativa vägar är genom att använda AI-baserade lösningar som kan underlätta flexibelt lärande och kompetensutveckling för redan yrkesverksamma obehöriga lärare. AI kan exempelvis:

- Anpassa läresurser efter individens förkunskaper och behov.
- Tillhandahålla individanpassad återkoppling och handledning.
- Möjliggöra flexibla och skalbara utbildningsplattformar som kan nå lärare i hela landet, oavsett geografisk placering.

Att integrera AI i lösningarna för alternativa vägar skulle inte bara bidra till att minska bristen på behöriga lärare, utan också främja en mer inkluderande och tillgänglig utbildning.

2. Konsekvenser för skolhuvudmän

Förslagen om förändringar i lärarutbildningarna innebär både möjligheter och utmaningar för kommunala skolhuvudmän. Att minska antalet VFU-platser kan påverka kvaliteten på lärarutbildningarna, då kommunala skolhuvudmän är centrala för att tillhandahålla sådana platser. Samtidigt kan utökade krav på VFU-platser på andra orter bli en utmaning i praktiken, särskilt för mindre kommuner med begränsade resurser.

3. Ekonomiska konsekvenser för kommuner

De ekonomiska konsekvenserna av förändringar i lärarutbildningarna, inklusive förslaget om ökade kostnader för fortbildning i kognitionsvetenskap och läs- och skrivinlärning, kan påverka kommunernas redan ansträngda ekonomi. Utredningen nämner behovet av att finansiera detta inom befintliga budgetramar, vilket kan skapa svårigheter, särskilt för små och medelstora kommuner

4. Förenlighet med kommunal självstyrelse

Utredningen föreslår inskränkningar i den kommunala självstyrelsen genom att utöka möjligheten att komplettera behörighetskrav på komvux, vilket kan påverka kommunernas resurser och planering. Utredningen bedömer dock detta som proportionerligt i förhållande till ändamålet, vilket vi ställer oss bakom, men vi vill betona vikten av nationellt stöd för att hantera dessa förändringar.